

POSTANOWIENIE

6 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Jacek Widło

na posiedzeniu niejawnym 6 grudnia 2023 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa W.B.
przeciwko syndykowi masy upadłości Banku spółki akcyjnej w W.
o ustalenie,
na skutek skargi kasacyjnej syndyka masy upadłości Banku
spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z 28 lutego 2022 r., I ACa 755/21,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego syndyka masy upadłości Banku spółki akcyjnej w W. na rzecz powoda W.B. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanemu niniejszego postanowienia tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

(A.G.)

UZASADNIENIE

Pozwany Bank S.A. w W. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 28 lutego 2022 r., w sprawie z powództwa W.B. o ustalenie, zaskarżając ten wyrok w całości, wnosząc o uchylenie zaskarżonego

orzeczenia i orzeczenie co do istoty sprawy, ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący wskazał na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj. art. 385¹ § 1 i 2 k.c. w zakresie w jakim przepisy te pozwalają na rekonstrukcję woli stron umowy w sytuacji usunięcia z umowy klauzul indeksacyjnych uznanych za niedozwolone poprzez sięgnięcie do zasady prawnej lub przepisów prawa o charakterze dyspozytywnym tj. art. 358 § 2 k.c. Wskazał także na istotne zagadnienia prawne, które dotyczyły także możliwości stosowania stawki WIBOR do oprocentowania kredytu w wypadku usunięcia z umowy niedozwolonych klauzul umownych, celem jej utrzymania oraz kwestii zakresu informacji udzielonych konsumentowi przez Sąd przed orzeczeniem o upadku umowy w świetle uchwały Sądu Najwyższego z dnia maja 2021 r., sygn. akt III CZP 6/21 i orzeczenia TSUE z dnia 29 kwietnia 2021 r., sygn. C-19/20 oraz możliwości uznania umowy za nieważną jeżeli sąd nie dopełni obowiązku informacyjnego wobec konsumenta.

Postanowieniem z 27 września 2023r., Sąd Najwyższy podjął postępowanie z syndykem masy upadłości pozwanego banku.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Dla uwzględnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania opartego na potrzebie wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga się wykazania, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem rozbieżnej wykładni w orzecznictwie i na czym rozbieżność ta polega, co wymaga przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie zbliżonych stanach faktycznych, względnie, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego potrzeba ta wynika i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający. Potrzebne jest także, podobnie jak w przypadku przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., wykazanie związku między oczekiwaną od Sądu Najwyższego wykładnią prawa a wynikiem postępowania kasacyjnego (zob. np.

postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., II CZ 102/02; z 29 lipca 2015 r., I CSK 980/14; z 19 czerwca 2018 r., IV CSK 56/18).

Skarżący wskazał przepisy, które jego zdaniem wymagają dokonania wykładni, jednakże wskazane zagadnienie nie ma charakteru nowości, było przedmiotem wielu wypowiedzi orzeczniczych Sądu Najwyższego i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Zagadnienie prawne dotyczące możliwości zastępowania przepisami dyspozytywnymi klauzul uznanych za abuzywne, tak by osiągnąć efekt w postaci zastąpienia niewiążących postanowień przeliczeniowych średnim kursem NBP, było przedmiotem rozstrzygnięć Sądu Najwyższego. Jak wskazano w postanowieniu Sądu Najwyższego z 23 sierpnia 2022 r., I CSK 1669/22, czy postanowieniu z 29 grudnia 2022 r., I CSK 3699/22 w razie eliminacji klauzul spreadowych, zniesiony zostaje nie tylko mechanizm indeksacji oraz różnic kursów walutowych, ale również - pośrednio - zanika ryzyko kursowe, przez co dochodzi do zmiany charakteru głównego przedmiotu umowy i jej upadku. Brak jest podstaw do zastąpienia abuzywnych postanowień umowy jakimkolwiek innymi postanowieniami mogącymi wynikać z przepisów o charakterze dyspozytywnym (wyroki Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2018 r., V CSK 559/17 i z 27 lutego 2019 r., II CSK 19/18).

Wejście w życie ustawy antyspreadowej w żaden sposób nie wpływa na ocenę abuzywności postanowień we wcześniej zawartych umowach kredytu i ich konsekwencji dla bytu tych umów (zob. w szczególności wyrok Sądu Najwyższego z 11 grudnia 2019 r., V CSK 382/18, z 7 lutego 2023, II CSKP 1541/22). Bowiem oceny czy postanowienie umowne jest niedozwolone (art. 385¹ § 1 k.c.), dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy (uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z 20 czerwca 2018 r., III CZP 29/17, OSNC 2019, nr 1, poz. 2).

Wyeliminowanie abuzywnych klauzul przeliczeniowych nie prowadzi do utrzymania w mocy kredytu indeksowanego kursem CHF jako kredytu złotowego oprocentowanego według stawki LIBOR. Brak także podstaw do zastąpienia stawki oprocentowania LIBOR stawką WIBOR (wyroki Sądu Najwyższego z 10 maja 2022

r., II CSKP 285/22, z 13 maja 2022 r., II CSKP 293/22, postanowienie SN z 2 czerwca 2023 r., I CSK 4379/22).

W postanowieniu Sądu Najwyższego z 19 października 2022 r. I CSK 4730/22 wskazano, że sąd krajowy winien, w ramach krajowych norm proceduralnych i w świetle zasady słuszności w postępowaniu cywilnym, wskazać stronom w sposób obiektywny i wyczerpujący, konsekwencje prawne, jakie może pociągnąć za sobą usunięcie z umowy nieuczciwego warunku (zob. też wyrok TSUE z 10 czerwca 2021 r., C-776/19 pkt. 78). Z dyrektywy nr 93/13 wynika bowiem konieczność poinformowania konsumenta o dostrzeżonej przez sąd z urzędu abuzowności klauzul umownych i przysługujących mu w związku z tym uprawnieniach. Sąd nie jest zobowiązany do niestosowania postanowienia umownego, które zalicza do abuzownych, jeżeli poinformowany o takiej ocenie konsument nie oczekuje wyciągnięcia konsekwencji z nieuczciwego charakteru klauzuli umownej.

Należy rozstrzygnąć w sprawie jakie stanowisko reprezentują konsumenci w przypadku, jeżeli Sąd dojdzie do wniosku, że analizowana klauzula ma charakter abuzowny, określając główne świadczenia stron (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 19 maja 2022 r., II CSKP 797/22 i powołane tam orzecznictwo). Sąd Najwyższy podkreśla, że niedozwolone postanowienie umowne (art. 385¹ § 1 k.c.) jest od początku, z mocy samego prawa, dotknięte bezskutecznością na korzyść konsumenta, który może udzielić następnie świadomej i wolnej zgody na to postanowienie i w ten sposób przywrócić mu skuteczność z mocą wsteczną (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 7 maja 2021 r., III CZP 6/21). Kwestia obowiązku informacyjnego była analizowana w orzecznictwie.

Aktywność konsumenta jest potrzebna by utrzymać umowę w mocy, to w sytuacji jego bierności można stwierdzić nieważność umowy (wyrok SN z 28 października 2022 r., II CSKP 898/22). Odpowiedź na zagadnienie prawne dotyczące skutków braku pouczenia przez sąd konsumenta o konsekwencjach stwierdzonej abuzowności nie ma znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy, skoro na rozprawie (2 sierpnia 2021 r.), konsument oświadczył, że ma świadomość skutków stwierdzenia nieważności umowy kredytu.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz – co do kosztów postępowania – art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r., poz. 265 ze zm.).

(A.G.)

[a!]